

Zivahne razprave v zvezi s formiranjem komun

Ptuj, 5. jan. (V. J.) V četrtek, 6. t. m. se je nadaljevala v ptujskem okraju vrsta zborov volivcev v zvezi z novim predlogom Okrajne komisije za formiranje komun, ki predvideva za področje ptujskega okraja formiranje 7 komun. Največja med njimi bi bila komuna Ptuj (22.697 prebivalcev), Ormož (20.788), Dornava (11.817), Lesje (9.726), Videm (9.689), Borl (9.326) in Cirkovci.

V debati komisije s političnimi funkcionarji o novem predlogu v ponedeljek, 3. t. m., je bilo poudarjeno, da vsebuje nov predlog dobro podlago za množično obravnavo zato, ker vsebuje številne predloge z zborov volivcev po prvem predlogu, ker je

po tem predlogu možna spoznamna rešitev in ker imajo kraji na izbiri vsaj dve možnosti, kateri komuni naj bi pripadali. Poleg vsega tega gre pri novem predlogu večinoma za komune z okrog 10.000 prebivalci, le dve (Ptuj in Ormož) z nad 20.000 prebivalci in ena (Cirkovci) nad 5.000 prebivalci.

Formiranje komun po novem predlogu: Komuna Ptuj bi zajemala področje občine Ptuj, Haidine, Grajene del desterniške občine, del rogozniške občine del občine Starše in del občine Markovci. Komuna Ormož bi zajemala področja občin Ormož, Središče, Podgorci, Kog, Vinski vrhovi, Ivančevci in Kostanj. Komuna Dornava bi tvorila področja občin Juršinci, Polentak, Trnovska vas, Desternik del Rogoznica del, Gorišnica del in Markovci del. Komuna Lesje: Občina Lesje in Zetale del Komuna Videm: občine Videm, Leskovec, Podlehnik in Zetale del Komuna Borl: Občina Cirkulane, Zavrč, Gorišnica del in Markovci del Komuna Cirkovci: Občina Cirkovci, Lovrenc in Pragersko del.

Prav živahna razprava se obeta v zvezi s kompetencami komun v zvezi z vprašanjem centrov posameznih komun: Borl Dornava in Videm. V zvezi s centrom Borl, Dornava in Videm je bila že na razpravi v ponedeljek precej živahna debata. Vprašanje je, ali se bodo volilci odločili za center komun Borl na Borlu, v Muretnic ali v Gorišnici. Nekateri volilci si zamisljajo sedež komun v centru področja, na Borlu, ki bi se sčasoma nekoliko razširil zlasti glede na bodočo električno drugo v Muretnic, glede na zadržni dom in bodočo šolo v Muretnic, tretji pa se ogrevajo za Gorišnico kot center glede na tamkaj obstoječo šolo in ostalo. Kateri predlog bo obveljal, bodo pokazali zbori volivcev. Gotovo bo treba najti najpametnejšo in sporazumno rešitev.

Več debata je tudi glede centra Dornava in Vidma. Sredinskim področjem predlagane komun se zdi prav, da bi bil sedež pri njih obrobni krajem pa gre predvsem za to, da je sedež na prometnem mestu v smeri proti centru — proti Ptuj.

Zanimivo je, da se v razpravah volilci lotevajo vprašanj kompetenc komun, drugi obsega, tretji pa centrov in so debate prav povsod zelo živahne. Torzadno ima okraj Ptuj dokaj težavno stališče, ker mu je za to razpravo ostalo hore malo časa, med-

tem ko so se drugje lahko na ta vprašanja pripravljali leto dni. Ni izključeno, da bo končni predlog, ki ga je treba predložiti 15. februarja republikemu izvršnemu svetu, vseboval vse zaželeno elemente, predvsem pa vsestranske sporazumne rešitve. Ze v ponedeljek, 3. t. m. je republikski poslanec tov. Jože Tramsšek poudaril, da bo potrebno pri razpravah raztolmačiti, da bo večina dosedanjih okrajnih kompetenc prešla na komune, in da bo imela zveza komun predvsem inštančno vlogo ter bo reševala probleme, ki jih ne bodo zmogle komune same.

V sredo, 5. t. m., se je okrajna komisija za formiranje komun skupno z vidnejšimi političnimi funkcionarji ponovno sestala v zvezi z novim predlogom, da bi lahko vsi člani pravilno tolmačili vsebino novega predloga. Po vsem se je videlo, da si komisija resno prizadeva te probleme čim pravilneje rešiti in doseči v svojem okraju res življenjske komun. Ob tej priložnosti so si člani komisije in funkcionarji SZDL razdelili teren, kamor bodo odšli na zbor volivcev, ki bodo povsod, zlasti v krajih, kjer je v zvezi s predlogom o formiranju posameznih komun največ različnih predlogov.

Nekaj kmetijskih problemov

kakor jih ocenjuje kmetijski odbor pri OLO Ptuj

Kmetijski odbor pri OLO Ptuj je pred nedavnim razpravljal o nekaterih problemih živinoreje v ptujskem okraju. Ugotovitev s te razprave so zanimive ne samo zaradi tega, ker bodo delno obrabljene pri sestavi desetletnega perspektivnega načrta za razvoj kmetijstva v ptujskem okraju, temveč tudi za vsakega posameznega kmetovalca, kakor užruba bencila ali sploh člana kolektiva kakšnega kmetijskega posestva splošno družbenega pomena.

Predvsem so precej govorili o selekciji goveje živine za kar obstaja med živinorejci veliko zanimanje. Predvideva se, da bo do konca letošnjega leta sprejetih v rodovnik že nad 2000 o'jav. Največji problem v tem pogledu so kontrolorji, katerih vzdrževanje povzroča določene težave, brez katerih na si te službe ni mogoče zamisljati. V tej zadevi je prišlo do izraza mnenja, da bi naj kmetijske zadruge odločneje sodelovale, prav tako pa je potrebno zagotoviti dokaj sredstev iz javnih skladov.

Drugo važno vprašanje je etvilčno stanje bikov in sploh osemenjevanje. Potrebno je prav zaradi majhnega števila kvalitetnih plemenjakov, razširiti mrežo umetnega osemenjevanja ter odpreti nove postaje v Juršincih, Trnovski vasi, na Borlu, v Majšperku in v Staršah. Seveda bo to zvezano z znatnimi stroški, ker je treba krčiti razliko med dejanskimi stroški umetnega osemenjevanja in ceno, ki se zaračunava. Pazilna ni mala in znaša 650 din. Pa tudi vprašanje pavšalne skočnine bo treba urediti.

Na ptujskem okrajnem področju obstajajo vse možnosti za uspešno svinjerejo. Svinj redijo sicer precej vendar teja ni tako rentabilna, kakor bi lahko bila, če bi bilo rešeno vprašanje plemenskega materiala. Proizvodnja je v svinjereji dokaj nizka ter obstaja nujnost, da se ustanovi pri živinorejskih odborih kmetijskih zadrug prasičerejski pododbori, ki bodo skrbeli za vsa vprašanja svinjereje, predvsem pa za vprašanje plemenjakov ter uvedbo boljših pasem.

Perutninarstvo

Proizvodnja v perutninarstvu lahko donaja, če je smotrno urejena in organizirana, velike dohodke. Vendar se doslej tej panogi ni posvečala skoraj nobena pozornost. Stajerska kokoš je skoraj izumrla, po dvoriščih pa se sprehajajo nič — ali malo vredni križanci. Nekoč je bilo obilo kopunov celo za izvoz, danes pa se, žal, s tem nikdo več ne bavi. Podjetje »Perutnina« v Ptuj ustvarja kljub takemu stanju ogromna sredstva, ki jih pa niti v najmanjši meri ne vrača v to gospodarsko panogo. Nemara bi bilo za razvoj perutninarstva mnogo bolje, če bi postala »Perutnina« zadržno podjetje in če bi se zagotovilo del sredstev ki jih ustvarja za razvoj perutninarstva.

V gornjem sicer niso zajeti vsi problemi naše živinoreje, vendar smo s tem skušali našemu povprečnemu živinorejcu pomagati pri ustvarjanju splošne slike potreb in možnosti, ki jih ima naša živinoreja.

Kratke vesti

WASHINGTON. Predstavniki dom ZDA je izvolil za svojega predsednika Samuela Rayburna, demokrata iz Texasa. Tako je izvolil za poudariti, da morata obe stranki sodelovati na področju znanja politike.

KARTUM. V nekem zapora v bližini Kartuma so se uprli zaporniki. Stražarji so uporabili orožje in pri tem ubili 4. ranili pa 34 ljudi.

TEHERAN. Volajki guverner Teherana je sporočil, da je ukazal zapreti 61 pripadnikov mišinskih organizacij prosovjetske stranke Tudeh.

RIM. Predsednika občine Rimini, ki je bil izvoljen na listi KP Italije, je volila s posebnim dekretom razrešila določenosti, ker je baje »omalozaveval njene ukaz«.

CASABLANCA. Neznane osebe so v novi arabski četrti ubile dva belca, enega Maročana pa ranile. Istega dne so težko ranile nekoga sletelja španskega letnika.

NEW YORK. Saudska Arabija je s pismom obvestila Varnostni svet, da mu bo predložila vprašanje Alkita.

Srečno novo leto 1955

ZELITA PREBIVALSTVA PTUJA IN PTUJSKEGA OKRAJA

top. Mitja Vošnjak

PREDSTAVNIK VLADE FLRJ V TRSTU IN

top. Dušan Kveder

GENERAL PODPOLKOVNIK JLA V BEOGRADU

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva ptujskega okraja

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: PTUJ, PREŠERNOVA ULICA 7 — TELEFON STEV. 156 — ČEKOVNI RAČUN PRI NARODNI BANKI, PODRUŽNICA PTUJ, STEV. 843-T-208 — UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR — ODGOVORNI UREDNIK JOŽE VRABL — ROKOPISOV NE VRACAMO — TISKA MARIBORSKA TISKARNA V MARIBORU

LETNA NAROČNINA 500 DIN, POLETNA 250 DIN, ČETRTLETNA 125 DIN

GOSPODARSKE VESTI

V dnevih med 16. in 20. januarjem 1955 bo na območju ptujskega okraja popis živine, perutnine in čebelnih panjev pod vodstvom in nadz. okr. popisne komisije, ki jo tvorijo tov. Lojzka Stropnik, Anton Purg, Franc Nasko, ing. Egon Zorec, ing. Dušan Suhadolnik, Jože Keček, Anton Jureš, Franc Kegl in Vinko Molan.

Zdravstveni postaji v Kidričevem in Majšperku sta postali finančno samostojna zdravstvena zavoda z nalogo zdravstvenega varstva prebivalstva svojega področja, zdravljenja in preprečevanja bolezni s pomočjo obratne ambulante z bolniškim oddelkom, z zobno ambulanto, posvetovalnico za matere in otroke ter področne babiške službe.

Obrtni mojstri Anton Sen, Lovro Serdinšek, Simon Strmšek, Franc Kodrič in Anton Mlakar so ustanovili obrtno zadrugo pod imenom »Zadruga obrtne delavnice Cirkovci« s sedežem v Cirkovcih, ki bo opravljala kovaške, ključavničarske, strojništvo, kleparstvo, kleparstvo in mehaničarske usluge okoliškemu prebivalstvu. Doslej so na področju občine Cirkovci pogrešali take delavnice. OLO Ptuj je odobril ustanovitev take družne delavnice.

Kmetijska zadruga v Ormožu je ustanovila samostojno »Čevljarsko delavnico KZ Ormož« s sedežem v Ormožu, Ptujška cesta št. 35.

V Zaklu, v prostorih bivše gostilne Julijane Maučič bodo odprli samostojno gostilno z imenom »Zadruga gostilna Podlehnik«, ker na območju občine Podlehnik ni bilo nobenega gostilničarja, odkar je prenehal obratovati zasebni gostilniški obrat Maučičeve. To novo odprto gostilno bo nedvomno uspevala, ker ima primerne prostore in ker se kaže po njem tudi primerna krajevna potreba.

Za 20 odst. so zvišane cene za zobozdravniške storitve glede na podražitev tozadevnega materiala pri okrajnem zdravstvenem domu v Ptuj. Najdražja je proteza od 12 zob naprej (5400) od 10 do 12 zob (4800), od 7 do 9 zob (4200), od 5 do 6 zob (3600) in druge; med najcenejše storitve pa spada puljenje zob, prva pomoč pri obolenju zob (70 din).

V primerih, kjer bo babiška pomoč poročinam zaračunana Zavodu socialnega zavarovanja ali samoplačnikom, velja po-

vprečna cena za poročniško pomoč in obiske pri materi, ki rodi doma 3000 din, povprečna cena za poročniško pomoč in obiske pri materi, ki je rodila v bolnišnici, 50 din; cena oskrbnega dne v Maternem domu pa je določena na 430 din. Vse gornje cene veljajo od 1. januarja 1955 dalje.

Za občasne sodnike okrajnega gospodarskega sodišča v Mariboru so bili na zasedanju okrajne skupščine v Ptuj 30. decembra 1954 izvoljeni: Franc Bauman, Lojze Cenc, Martin Klemenčič, Jože Kranjc, Vilko Lipuš in Viktor Makovec.

Za sodnike poročniške okrajnega sodišča pa so bili ob isti priložnosti izvoljeni: Franc Glavnik, Magda Planjšek, Ivan Vrabl, Jože Vidic, Franc Donaj, Mirko Znidarič, Jože Kranjc, Mirko Majcen, Kristina Sepec, Jože Vrabl, Ivan Laznik, Albert Maučič, Ciril Kolarič, Jože Keček, Jože Kukovic, Rudi Bratec, Peter Bežjak, Jakob Bogša, Jože Lovrenčič, Franc Voda, Jože Rojč, Martin Berden, Branko Kramberger, Ivan Kirbiš, Jože Vrbnjak in Rudi Novak.

Okrajni veterinar OLO Ptuj tov. Aleš Lešnik je imenovan za veterinarskega inšpektorja.

Za člane upravnega odbora finančno samostojnega zdravstvenega zavoda Zdravstvene postaje v Kidričevem so imenovani: Franc Lobnik, Alojz Gajšek, Andrej Toplek, Ludvik Mesarič, Marica Bežek, Maks Segula, Danica Osolc in Konrad Petek. — Dr. Franc Rakuš, zdravnik obratne ambulante Kidričeve je imenovan za upravnika zdravstvene postaje Kidričeve.

Za člane upravnega odbora zdravstvene postaje v Majšperku so imenovani: Metod Skamlič, Alojzij Jere, Marija Obreht, Tereziya Kovačič, Jože Kukovič, Beno Brumen, Marija Verdenik in Maks Serdinšek.

Dr. Maks Pen, zdravnik v Majšperku je imenovan za upravnika zdravstvene postaje v Majšperku.

Za člane upravnega odbora Posredovalnice za delo v Ptuj so imenovani: Franc Sprah, Franc Ljubec in Anica Gunžar.

Za člane upravnega odbora Mestne lekarne v Ormožu so imenovani: Celestin Sedmak, Ana Ziger, Ivan Breznik in Franc Novak.

Mr. pharm. Jelica Veselič je imenovana za upravnico Mestne lekarne Ormož.

Koča Popović o zadevi Djilas-Dedićer

Nekatere tuje agencije so popačile smisel izjav, ki jih je jugoslovanski državni tajnik dal na tiskovni konferenci v Kalkuti

NA GALEBU, 5. januarja (Tanjug). Državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović je dal agenciji »Tanjug« naslednjo izjavo:

»Moj odgovor med tiskovno konferenco 3. januarja v Kalkuti na vprašanje o zadevi Djilas-Dedićer so nekatere tuje agencije, med njimi »Associated Press« in »France Presse« kar najbolj grobo in tendenciozno popačile. Besede, ki mi jih pripisujejo, niso v nobeni zvezi s tistimi, ki sem jih dejansko izgovoril. Izvod stenograma s te konference imajo pristojni indijski organi, drugemu imam pri sebi«.

Agencija »Tanjug« je bila poblašena, da objavi v pojasnilo današnje izjave državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića naslednji stenogram z njegovih tiskovnih konferenc v Kalkuti:

Vprašanje: »Kako je Tito reagiral na sklep jugoslovanskega predsednika, da pride Titov prijatelj Vladimir Dedićer pred sodišče pod obtožbo, da je skušal minirati vlado, kakor tudi, ali je Dedićer apeliral na maršala Tita in kaj je leta v tej zvezi ukrenil«.

Odgovor: »Predvsem mi ni znan noben sklep kakšnega predsednika v Jugoslaviji glede tega, kar se tu trdi. Drugič tudi ne morem biti govora o kakšnem reagiranju predsednika Tita, ker bi to napravilo povsem napačen vtis da sprejemajo zdi«.

V Jugoslaviji sklepe brez soglasja in brez posvetovalanja s predsednikom Titom. Glede tu omenjenega osebnega naročila nižesar ne vem«.

Vprašanje: »Nedavna sodna obravnavo proti Džoljenjepcu maršala Tita je bila označena kot poskus, da bi zastrašili demokratične elemente v partiji. Ali je to točno? Baje je Djilas rekel, da želi demokratično razpravo namesto podreditve inkviziciji. Ali je verjetno, da se bo to zgodilo? Baje je Djilas izjavil, da izvirajo sedanje gospodarske težave v Jugoslaviji v bistvu iz pomanjkanja politične demokracije in svobode pravičnega. Kakšen je vaš komentar o tej zvezi«.

Odgovor: »Skušal bom odgovoriti na vsa tri vprašanja bkrati. Prvič, ni mi znano, da bi bila vršla sodna obravnavo proti Džoljenjepcu, omenjenemu tu kot Titov življenjski drugič, ni nikakor ne pripisujemo zadevi Djilas-Dedićer važnosti, ki ji jo skušajo pripisati nekateri tuji (Nadaljevanje na 2. strani)

Še nekaj o alkoholizmu

Vedno, a še zmagajmo premo govorimo o alkoholizmu, kljub temu pa moramo vedeti vsi, da v tem preči resna nevarnost našemu ljudstvu, predvsem pa čustvo to naši šolobvezni in predšolski otroci. Pri tem pa si moramo biti na jasnim, kaj pomeni beseda alkoholizem. Pod tem pojmom si predstavljamo trenutno ali delj časa trajajoče zastrupljanje z alkoholnimi pijačami. Alkoholik pa je on, ki sam morda niti ne opazi, a spiže dnevno svoj »literček dobrega vinčka«.

Alkoholizem je vprašanje zdravstvene, socialne, moralne in vzgojne strani. Zato se moramo proti njemu boriti prav vsi, kakor zdravniki, učitelji, tako vsak posameznik, ki vidi škodo, ki jo povzroča alkohol. Zlasti mora biti borbena zanimati še onega, ki je doma v vinorodnih krajih, kjer je vino glavni gospodarski vir.

Na vzgojo pa močno vplivata dva glavna činitelja: prirojenost in okolje v katerem človek živi. Vedeti moramo, da je večina okolje močnejši činitelj kakor pa prirojenost. Alkoholizem pa lahko poseže tako daleč v družino, celo v rodbino, da škoduje z obeh vidikov, onemogoči pravo vzgojno delo in ga nujno obsoja na neuspehe. Za uspešno učno vzgojno delo je potrebno zdravo in moralno okolje. Okolice mora biti taka, da otroka razume, razume njegov otroški svet. Otrok se naj počuti prostega in svobodnega. Vzgojni vplivi pa tudi morajo biti tresti, dosledni in strogo premišljeni. Zato ni nič napačnega, če rečemo, da je otroku vsakdanji kruh tudi dober vzgled staršev in splošno vzeto življenje doma. Jasno pa je da v alkoholnem stanju staršev dobi celotno življenje, kjer živi otrok popolnoma drug obraz. Razpoloženje, odnos in obnevanje z otrokom se spremenijo v surovo zmerjanje in preklinjanje. Otrok preneha misliti in nazadnje že sam ve, ne ve kaj sme in česar ne sme.

V ilustracijo bom navedel tale primer, ki ga presodite sami. Obstaja še danes in ga ni mogoče preprečiti. Oče je delavec, alkoholik v pravem pomenu besede. Mati je doma pri otrocih.

Koča Popovič o zadevi Djilas-Dedijer

(Nadaljevanje s 1. str.)

krogi in časniki in zato menim, da dosedanja pojasnila, dana v zadnjem letu in v zadnjem času pri nas doma, povsem zadostujejo.

Vprašanje: »Kako lahko politiko Jugoslavije v korist miroljubnega sožitja spravimo v sklad s obravnavanjem sleherne notranje opozicije kot napada na varnost države?

Odgovor: »Mislim, da sem to vprašanje dobro razumel. Zdi se mi, da je eden glavnih pogojev za miroljubno sožitje nevmešanje v notranje probleme drugih dežel. Tisti, ki oznanjajo svojo demokracijo drugim deželam, bi morali po mojem mnenju to potrditi z dejanji in v svojih zunanje-političnih stikih z drugimi deželami, ne pa da zahtevajo, naj imajo druge dežele ista gledišča, kakor jih imajo sami.«

Laburisti upajo na volitve v tem letu

London, 6. jan. (Tanjug) Glavni tajnik laburistične stranke Morgan Phillips sodi, da bodo konservativci še to leto razpisali parlamentarne volitve. V strankinem glasilu »Fact« piše, da bi konservativci morda še počakali eno leto, toda da bi tedaj volitve; še jasneje videli njihovo reakcionarno socialno in gospodarsko politiko. Taktiki konservativcev so za volitve v tem letu, ko so še ugodni pogoji v mednarodni trgovini in ko je dolgo pričakovano zvišanje pokojnin še v svežem spominu.

Ameriški kmetijski presežki Jugoslaviji

V KRAKEM BOMO PREJELI 425.000 TON PŠENICE

Beograd, 5. jan. (Tanjug) V državnem tajništvu za zunanje zadeve je bil danes podpisan sporazum med vladama FLRJ in ZDA o dobavi ameriških kmetijskih presežkov Jugoslaviji. Sporazum predvideva skorajšnjo dobavo 425.000 ton pšenice, razen tega pa bombaža v vrednosti 10 milijonov dolarjev. Dinarska vrednost pšenice je darilo vladi FLRJ in porabljena bo za zgraditev dela cestnega omrežja v Jugoslaviji, o čemer je bilo že doseženo soglasje med obema vladama.

Tudi rada srčne kozarček ali bolje dva kozarčka dobrega. Med pijanimi starši so stalni družinski nemiri in pretepi. Denar seveda pojde za dobro kapijico, otroci pa, ki jih je že 10 so priča vsem tem dejanjem. Vsi s starši vred spijo v eni sobi na dveh slabo opremljenih posteljah. Vsi od najstarejšega pa do najmlajšega so prisotni vsemu temu, včasih tudi nemoralnim početjem staršev. Najstarejši je komaj dovršil 2 razreda osnovne šole,

ostali pa mu bodo po vsej verjetnosti sledili. Vsi otroci navedene družine so nemoralnega vedenja, zelo surovi in vsi nagnjeni k alkoholizmu. Okolje močno vpliva na otroke in jih spreminja na čisto svojstven način.

Zato bo v bodoče potrebno mnogo več borbe proti takim pojavom. To ni v škodo samo prizadetih, temveč je to v škodo celotne družbe.

e. e.

MED ČLANE PREŠERNOVE DRUŽBE BO RAZDELJE- NIH VEČ STO DOBITKOV MILIJONSKA VREDNOSTI. ZATO POHITITE Z VPISOM.

IZ ZAVRČA

TEČAJ RKS

Ze od 8. nov. 1954 je na Zavrchu tečaj RKS, ki ga dekleta letnikov 1936 in 1937 rade obiskujejo. Lepo je videti, ko se ušede v razredu 36 mladih uka željnih deklet, ki jih čaka v življenju še polno skrbi, odgovornosti in dela, le škoda, da ostaneta večkrat prazna dva prostora, ker dekleti ne prihajata. Vse kaže, da ju starši nočejo razumeti in imata zato težave pri obiskovanju tečaja. Ostala dekleta se zelo zanimajo za učenje in so letos učni uspehi boljše od laniških. Sedaj je na razpolago tudi več zdravstvene in ostale literature, po kateri dekleta rada segajo.

Odpravljanje nepismenosti v Halozah

Tečaj nepismenih v Zavrchu obiskuje 15 tečajnikov in tečajnic. Ze dosedanj uspehi kažejo, da bodo vsi obiskovalci tečaja dovršili tečaj s sposobnostjo hitrega čitanja in pisanja. Gre predvsem za otroke, ki po krivdi staršev ali rednikov ali celo po lastni krivdi niso redno obiskovali šole in so ostali nepismeni.

Kmetijskogospodarska šola

Kmetijskogospodarska šola traja že od novembra 1954. Prijavilo se je 41 fantov in deklet, pouk pa jih obiskuje le 35. Vsi kažejo veliko zanimanje za učno snov. Zanimajo se predvsem za vinogradništvo in živinorejo. Razne razprave o teh vprašanjih poživljajo pouk. Vodstvo šole je preskrbelo vsem udeležencem strokovne knjige iz vinogradništva. Žal, da ni mogoče dobiti še knjig o živinoreji. Upravni odbor Kmetijskega gospodarstva Zavrchu je plačal knjige za vse udeležence tečaja, kar predstavlja svojevrstno in koristno

darilo tečajnikom in tečajnicam za novoletno jelko. Ta gesta zasluži vso pohvalo in priznanje. Predavatelji povezujejo teorijo z vsakdanjo prakso, da bodo učenci spriči seznanjeni z vsemi tekočimi gospodarskimi izkušnjami. Ni dvoma, da se bodo uspehi te šole odražali pri bodočem napredovanju kmetijske proizvodnje v tem predelu Haloz.

IZUD Zavrch z novimi načrti

IZUD Zavrch je imel pred kratkim redni občni zbor, ki je ugotovil, da je delo v minulem letu zelo popustilo zaradi popustljivosti odbora in članstva samega. Posledice so temu primerne. Novozvoljeni odbor je obljubil delo izboljšati s kulturnimi prireditvami v januarju in februarju in pripraviti primeren spored za 1. maj. Pevski zbor odrasle mladine že pridno hodi na vaje, da bo na pustno nedeljo prireditve uspele. Zborovodja tovariš Nikolaj Antauer si zelo prizadeva, da bi v Halozah zopet zadonela lepa narodna in partizanska pesem.

Novoletna jelka v Zavrchu

Solarji so z veseljem pričakovali novoletno jelko. Sama prireditve pred Novim letom jim je bila v razvedrilo. Pionirji in pionirke so predvajali igri »Kralj Matjaž« in »Dedek Mrz«. Na prireditvi so prejeli otroci skromna darila — zvezke, svinčnike in brisalke — nekatere (200) pa tekstilno blago. Prirejena jim je bila mala zakuska. Prireditve so se udeležili tudi starši šolobveznih otrok. Na prireditvi je nastopil šolski pevski zbor pod vodstvom tovariša Nikolaja Antauerja. Otroci so se vračali veseli domov, hvaležni vsem prirediteljem novoletne jelke za prelepa darila.

Iz Cirkulan

Ponoči, 31. decembra 1954, je izbruhnil požar pri Majhenovih — Hadaševskih in je upepelil dve poslopji. Rešena je bila le živina in nekaj pohištva, ostalo pa je bilo žrtev silovitega požara. Gasilci so bili prepozno obveščeni zato je bila tudi pomoč prepozna.

Organizacija SZDL Paradiž je imela letni občni zbor s kar zadovoljivo udeležbo iz Malega Paradiža manjša pa iz Velikega Paradiža in Pohorja. Bodoče delo je zaupano novoizvoljenemu odboru, ki bo moral z marljivostjo in vztrajnostjo upravičiti izkazano mu zaupanje.

Na zboru se je ponovno izkazalo, da tukaj ni primernega prostora za zbiranje večjega števila članstva SZDL in da se bo ta problem vedno znova vračal, saj prihaja do obravnavanja vprašanj, pri katerem hoče biti navzočih čimveč članov SZDL.

Obravnavanje ustanovitve komune Cirkulane z občinama Zavrch in Leskovec je pokazalo, da bo v zvezi s tem vprašanjem potrebnih še več obravnav, saj izražajo ljudje različna mnenja, ki pa niso v skladu s predlogom komisije OLO za formiranje komun.

Kljub hladnemu vremenu noče in noče priti do zasnežitve. Na dan Novega leta se je sneg samo pokazal, ni pa mogel zapasti in ga še vedno pričakujemo. Nepriznani preroki pravijo, da bo še dovolj snega za smučarje in sankarje, celo preveč pa za družine, ki imajo malo drv za prezimovanje.

Tov. uredniki!

Zelimo in Vas naprošamo, da objavite naš članek v »Ptujskem tedniku«.

Vsi želimo srečno leto 1955 delovnim ljudem iz ptujkega okraja, zlasti pa svojim staršem, sestram, bratom, sorodnikom, dekletom, prijateljem in znancom ter pripadnikom JLA in jim pošiljamo novoletne pozdrave in čestitke!

Vojak! Vojne pošte 8041

Ivanjica — Srbija

Vladko Korošec iz Zabovce, Stefan Celan iz Zlatoličja, Janko Spoljer iz Hajdine, Franc Florjanič iz Strejca, August Stainek iz Zupetje vasi, Polde Kresnik iz Pragerskega, Franc Bratuhak iz Gradišča, Franc Galun iz Markovca, Franc Kukec iz Ormoža, Anton Gmajner iz Dokle.

S tovariškimi pozdravi Vas pozdravljamo!

Korošec Vladko,

V. P. 8041-3-2

Ivanjica — Srbija

POSLEDICE OPERACIJE

»Zelo me veseli, da je vaša operacija tako uspešna. Ali res nimate nobenih posledic ali težav?«

»Oh, da. Oženil sem se s bolnišnico sestro, ki mi je stregla.«

CLANE PREŠERNOVE DRUŽBE VPISUJEJO POVERJENIKI, VSE KNJIGARNE IN UPRAVA PREŠERNOVE DRUŽBE V LJUBLJANI, TOMŠICEVA 9.

Pomen komposta se še vedno podcenjuje

Vinogradi, sadovnjaki, vrtovi in druge kmetijske površine ne dobivajo dovolj hlevskega gnojila. Če upoštevamo, da edino hlevski gnoj in kompost nudita zemlji humus in bakterije, ki edina povečata aktivnost tal in zboljšujeta njena fizikalna svojstva, uvidimo ves pomen komposta.

Kompost rabi za svoje zorenje precej časa, najmanj pa eno in pol do dve leti. Na kompost pridejo vsi rastlinski odpadki: krompirjevka, vsakovrstno listje, ostanki zelenjave, tropine itd.; živalski odpadki: drobovina, kosti, diaka, kri, ščetine, ostanki mesa, itd.; škodljivci: gosenice, polži, majski hrošči itd.; pepel vseh vrst; posebno trgeda lesa.

Zemlja, ki jo kompostiramo, mora imeti precej apna. Zato je v ta namen najboljša cestno blato, blato iz ribnikov in potokov, ki mu dodamo laporja.

Kompost pripravljamo takole: prostor, kjer bo stal kup komposta, mora biti v senci. Na poravnano površino nalagamo sloje materiala, ki ga kompostiramo do višine 30 cm. Pri industrijskih odpadkih je treba paziti, da ne kopičimo istovrstnega materiala v predebelem slo-

ju, temveč da ga pomešamo z rastlinskimi odpadki. Tako nalagamo sloj na sloj in vsakega sproti dobro zatlačimo. Ko dosežemo višino 1,5 do 2 metra, ga pokrijemo z zemljo. Če kompost počasi zori, ga prekopljemo.

Če hočemo pospešiti zorenje komposta, potresamo sloje, ki jih nalagamo, sproti z apnenim dušikom, ki je izborna hrana za bakterije, ki presnavljajo organske snovi v humus. To delajo bakterije tako intenzivno, da lahko naraste temperatura v kompostovnem kupu tudi do 60 stopinj C. Če bi se še bolj ogrel, ga je treba politi z vodo. Visoka temperatura in apneni dušik uničita v kupu zalego škodljivcev in kalj rastlinskih bolezni, da je humus pri uporabi popolnoma razkužen.

V poletni dobi lahko dosežemo z apnenim dušikom in prekopavanjem, da dozori humus tudi v 5 ali 6 mesecih, medtem ko v zimskem času ta proces traja dalje časa.

Kompost se zelo dobro obnese v travništvu, vinogradništvu in v vrtu. Potreba je torej vsestranska, zato naj ne bo gospodarstva brez komposta.

Ing. Zorec Egon

Gledališke predstave

Okrajno gledališče Ptuj

Nedelja, 9. januarja 1955, ob 15. uri: Hans Tiemeyer: »MLA-DOST PRED SODIŠČEM«, razprava pred sodiščem za mladoletnike v dveh dejanjih. Dvanajstič. Gostovanje v Gorlščici (Zadružni dom). Predprodaja vstopnic v Kmetijski zadrugi Gorlščici.

Nedelja, 9. januarja 1955, ob 19.30: Hans Tiemeyer: »MLA-DOST PRED SODIŠČEM«, razprava pred sodiščem za mladoletnike v dveh dejanjih. Trinajstič. Gostovanje v Dornavi (Zadružni dom). Predprodaja vstopnic v Kmetijski zadrugi Dornava.

Ponedeljek, 10. januarja 1955, ob 16. uri: Dario Nicodemi: »SCAMPOLO«, komedija v treh dejanjih. Abonma red LMS-2.

Mestni kino Ptuj

predvaja v januarju 1955 sledeče filme: 7.—10. januarja 1955 ameriški film »Praznik v Rimu«, 11.—13. januarja 1955 ameriški film »Osramočena«, 14.—17. januarja 1955 angleški barvni film »Denarica z milij. funti«, 18.—20. januarja 1955 ameriški film »Titanik«, 21.—24. januarja 1955 angleški film »Videl sem mračnega tulca«, 25.—27. januarja 1955 angleški film »Provalnik«, 28.—31. januarja 1955 ameriški barvni film »Zakon je močnejši«.

Nekaj praktičnih nasvetov

Žebli v deščice

Da deščica pri zabujanju žebli ne poč, moramo konci žebli vzeti ostrino. Tak žebelj trga vlakna deščice, sicer pa bi jih razkidal po dolžini.

Napis na vratih

Napis za večna vrata lahko sami napravimo. Potrebna nam je kovinska ploščica, ki jo izgladimo in potem namažemo z voskom. Z ostrim predmetom

(žebliem, trdim peresom in podobno) vgraviramo v vosk napis. V nastale jamice nalijemo nato mešanico iz 50 delov močne azotne kisline in petih delov klorovodikove kisline. Obe kislini močno razjedata kožo, zato je treba biti z njima previden, zlasti, kjer so otroci. Po desetih urah je treba odstraniti vosk s segrevanjem ploščice, ki se nazadnje odrgne s krpo, namočeno v terpentinu.

VSAKO KOLICINO

škopane slame

kupi

• PLETARNA • V PTUJU

Dobro odrle svinjske kože plačati

KOTEKS

Ptuj in Ormož

po din 200

odkupiše tudi kože domači zaičev

S pravilnim ravnanjem s kožami ob kotinah boste lahko dosegli ceno najboljših kvalitete kož, obenem pa boste po mazali usnjarski industriji do najkvalitetnejših izdelkov

Visokašalec našim bralcem

Olga Strašek

Mnogi še premalo vedo o poklicu vzgojiteljice

Rada bi pokramljala z vami, dragi bralci, nekaj o poklicu vzgojiteljice.

Pred nekaj dnevi sem se pogovarjala z neko starejšo osebo, učiteljico. Zelo začudena sem bila o njenih izjavah. Ko sem se z njo pogovarjala, sem iz njenih besed lahko spoznala, da so še mnogi, tudi taki, ki bi morali znati ceniti vzgojiteljski poklic, da ga ne znajo. Ne samo, da ga ne znajo, ampak ga celo zapostavljajo. Vide a sem, da ljudje ne znajo ceniti dela vzgojiteljice. Mislim, da je precej odgovorno delo človeka, ki mora delati z najnežnejšo dušico otroka, pa vse tja do onih let, ko postane človek sposoben za samostojno delo.

Zenska je sicer po naravi ustvarjena za to, da vzgaja otroke. Pa vendar lahko rečemo, da ni vsaka za to delo dovolj sposobna. Če znamo pravilno ravnati z otrokom, lahko vzgojimo človeka, dobrega, sposobnega za življenje. Vemo, da ni po naravi slabih in dobrih ljudi. Saj o tem je že mnogo razpravljalo tudi sam Marx, ki pravi, da šele okolje, vzgoja, vzgoja iz človeka to, kar je. Poznamo stare teorije, ki so mislile, da človek prinese vse na svet, da je človeku že vse vnaprejšnje usojeno in določeno. Te teorije zapostavljajo vlogo vzgojitelja in se upirajo vse bolj na dednost. Dednost kot dominanten faktor je bila predvsem v dobah, kjer je skušal vladajoči sloj poudariti svoj jaz. Tako na primer v srednjem veku, pozneje tudi v dobi buržoazije. Plemič so dejali, da imajo plavo kri, ki so jo podedovali. Kot takšni bi naj bili oni že rojstveno odločeni za to, da vladajo. Tudi buržoazija je mislila, da sta dva sloja in da je to nespremenljivo. Eni bi naj bili ustvarjeni za to, da lahko drugim vladajo, jim ukazujejo, da se jim lahko dobro godi. Tako je živel ta vladajoči sloj na račun dednosti od dela drugih. Jedli so z znojem pridelani kruh tistih, ki naj bi bili po njihovih pojmihi manj vredni. Tako vemo, da v teh dobah, vse do kapitalističnega družbenega reda ni bilo šola za vse otroke. Če v tem družbenem redu je šola za vse, a zopet ne vse. Samo za tiste, ki so imeli dovolj denarja, da so lahko otroke šolali. Šolali so se le otroci bogatejših. Šele z nastopom nove Jugoslavije je pridobljena nova možnost, da se vzgaja in da možnost izobrazbe vsem otrokom. Neoziraje na poklic staršev. Dajo pa se jim tudi materialne možnosti v obliki otroških doklad, stipendij in podobno. Po vsej naši državi skrbijo za naše najmlajše s tem, da se ustanavljajo Didi, otroške jasi (vrtci), v katerih se oblikuje naš novi rod. Otrok se naj vzgaja v krogu družine, doma in v vrtcu. Zakaj? Dobro je, če otroka, kljub temu da ima morda doma dobro vzgojo, da so njegovi starši ljudje, ki znajo ravnati z otrokom, damo v vrtce. Posebno važno je še to pri otrocih edinkih. Otroci se v vrtcu nauče marsikaj, kar jim

doma ne bi mogli dati, četudi bi poznali njegovo dušo, četudi bi bili dobri vzgojitelji. V vrtcu se pripravi otrok na delo v šoli. Mislim, da ni napačno, če bi to ustanovo imenovali nekako pripravilnico za šolo, za delo v šoli. Zelo važno je tudi to, da se seznani otrok s kolektivnostjo. Pripravimo ga za delo v kolektivu. Takemu otroku ne bo težko stopiti čez šolski prag. Njegove oči ne bodo zalile s solzami, njegova roka se ne bo trdno oklepala mamičine, ko bo nastopil ta trenutek. Saj on že pozna življenje v kolektivu. Dobra je le tista vzgoja, ki je harmonična. V skladu moreta biti domača vzgoja in vzgoja otroka v vrtcu. Težko je delo vzgojiteljice posebno tam, kjer ima otrok slabo in napačno vzgojo, kajti otrok na tej starostni stopnji bo že spoznal oboje nasprotnih mnenj. Posebno težko je to v vprašanju svetovnega nazora. Teh primerov je že sicer danes manj, ker vsak človek ki je vključen v delo v naši socialistični domovini, mora spoznati, kaj je pravilno in dobro in kaj ni. Svoje otroka bo tako vzgojil v edino pravilnem socialističnem duhu. Težko je za

Primožič Dušan:

Aparat za iskanje e lubadarja

Boj proti lubadarju je danes zelo aktualen, saj nam ta škodljivec uničuje velike komplekse naših dragocenih gozdov, prav posebno pa tam, kjer je zamenljivo pregledovanje drevja. Težave pa so tudi zaradi tega, ker se da okuženo dreve spoznati razmeroma pozno. Saj črv razjede lesovino skoraj deset let preden pride na površje, kjer opazimo značilne luknjice. Moderna elektrotehnika je v zadnjem času priskrbelo aparat, ki nam omogoča pravočasno ugotovitev nevarnosti lubadarja.

Firma «Ultraschall» — Gerätebau Dr. Born GmbH Frankfurt — je s sodelovanjem oddelka za pokončavanje škodljivcev v tovarni Farbenfabriken Bayer Leverkusen, izdelala slušni aparat, ki ojača komaj slišno škrtanje črva v lesu tako da ga je mogoče slišati na razdaljo nekaj metrov. Priprava je sestavljena iz zelo občutljivega mikrofona, ki s pomočjo tipkala sprejema zvoke neposredno s površja materiala (drevesa). S pomočjo lahko prenosljivega baterijskega ojačevalnika se sprejeti šumi približno 10.000 krat ojačajo tako, da jih razločno slišimo v priključenih slušalkah.

Mikrofon s tipkalom se prav lahko pritiska na les ali pa se s pomočjo majhnega stojala pritrdi na površino lesa. Ker je ravnanje z aparatom zelo enostavno, se lahko v kratkem času opravijo obsejni pregledi. Važno je tudi to, da s to pripravo lahko kontroliramo uspeh že izvršenih zaščitnih mer.

V Arizoni delajo umetni dež

V Arizoni delajo umetni dež že od leta 1947. Najprej so iz letal stresali suhi led (ogljikov dvokis) v oblake, pozneje pa s srebrnov jodid. Leta 1949 so uređili naprave za povzročanje dežja s tal, pri čemer so prvotno uporabljali srebrnov jodid, nato pa natrijev oksid. Cenijo, da so leta 1948 pridobili v dolini »Slane reke« za 14.750.000 m³ padavin z razmeroma nizkimi stroški. Leta 1950 je podjetje »Dejnska družba« za proizvodnjo dežja pričelo delati v Mehiki polskuse, ki so se prav dobro obnesli, podobno, kot so bili uspešni poskusi v Kaliforniji, na Havajskih otokih, v Kanadi in Avstraliji. Pripominjamo, da se s podobnimi metodami lahko prepreči nastajanje toče.

Kako gnojimo prvo leto v opešanem vinogradu

Jeseni raztrosimo med vrste traja najmanj 150 g hlevskega gnoja, to je 22 voz po 700 kg. Gnoj takoj globoko podkopljemo in pustimo kop nepopravljano. V jeseni še pa potrosimo povrhu vsaj 100 kg tomasove moke ali kostne moke.

Spomladi pred kopjo potrosimo med vrste trt 80 kg kalijeve soli, kateri smo prinešali 50 kg apnenega dušika.

Drugi primer gnojenja

Jeseni podkopljemo 100 kg nitrofoskala, spomladi 120 kg apnenega pomešanega s 70 kg kalijeve soli. Po preteku 1 meseca potrosimo še 30 kg rudninskega superfosfata, ko smo apneni dušik prej podkopali tako po trošenju.

Tretji primer gnojenja

Jeseni opravimo globoko kop. Spomladi čimprej raztrosimo 170 kg apnenega dušika pomešanega s 180 kg kalijeve soli in

opravimo kop. Mesec pozneje potrosimo 65 kg superfosfata.

Ob tretji kopji v avgustu posejemo v vsako drugo medvrsto seme ali plevne rdeče detelje, ki bo požeta v maju, raztrošena v vse vrste vinograda in podkopana.

Kot povedano spredaj je navedena količina gnojil samo za vrtnice ene same trgatve zato je pri pomlajevalnem gnojenju dati vinogradu dvakratno količino zgoraj navedenih gnojil. To je potrebno za dvig rodovitnosti in za odzvoze trgovcev. Tako gnojenje bomo ponovili še naslednje leto in uspeh ne bo izostal. Kolikor damo manj gnojil, toliko manjši uspeh imamo v pomladitvi vinograda.

Posebej je naglasiti, da je boljše gnojiti vsako leto ali največ dve količini gnojil za dve leti, kot gnojiti za štiri leta vnaprej. Vsa gnojila, zlasti mi-

neralna, izpere dež v dveh, treh letih popolnoma iz vinograda v globino ali na nižje ležeče parcele.

Gnojenje s samim nitrofoskalam je uspešno, vendar je treba skrbeti za humus (hlevski gnoj ali zeleno gnojenje). Količine mineralnih gnojil izpod 300 kg/ha nimajo zadostnega učinka v prvem letu, zato je to količino ponoviti vrsto let zaporedoma.

V vsakem primeru je glavna skrb globoka kop zemlje med vrstami in ne pri trsu samem.

Dvig rodovitnosti starih vinogradov

Jesenski kopl damo hlevski gnoj kot povedano zgoraj. Med zimsko potrosimo vsaj 200 kg nitrofoskala. Po spomladanski kopji posejemo v vsako drugo medvrede v 50 cm širokem pasu seme lucerne. Nadaljnje kopl opravimo samo v nezasejani vrsti, torej vsako drugo vrsto. S tem pridobimo na kopačih skoraj za polovico.

Franc Novak

IZ DORNAVE
Oj, ta dedek Mraz

Obljubil je, da bo prišel v Dornavo točno, kot se je domeneš s članj Društva prijateljev mladine. Nad 400 pionirjev in cicibanov ga je željno čakalo... Pa ga ni bilo... Ker pa to, šol. upraviteljica pozna Dedka Mrza kot sicer vestnega in točnega moža, je takoj zašutela, da nekaj ne bo v redu, in da ne bi bilo predlogega čakanja, se je domenila s knjigo »Pravljice«, da bodo kar v Dedkov odločnosti pričeli z novo-

letno proslavo in zabavo. Kaj mislite: pionirji so pripravili tako pester spored in tako radi bi se že malo postavili pred cicibančji in starši, ki so prišli v velikem številu, da bi pozdravili prijaznega prijatelja otrok... Ko nam je mal Janko povedal pesmico o Dedku Mrzu, so oči nehoti uhajale proti vrstam, v vseh je bilo tiho upanje: zdaj zdaj se bodo na široko odprla in vstopil bo Dedek Mraz. Pa ga ni bilo, in tudi potem ga še ni bilo, ko je Janko odpel svojo pesmico in še potem ne, ko so pionirji odplesali kolo in je Metka povedala tisto o cicibanu; no potem... potem pa (naj) nam Dedek Mraz ne zameri!, potem smo v pisnem diranju pozabili na Dedka. »Kdor krađe, temu ni mesta v pionirski organizaciji!«

smo morali nehoti pritegniti odločitvi pionirjev v prizoru »Dario!«, čeprav nam je bil »tatič starega železa«, ki je »krade« celo v korist skupnosti, na vso moč vied. »Slamnat volček« je sprožil plaz krohota in zadovoljstva, ker so šle zlobne živali, pa celo zvita lisica, na »litanice«. V naslednji igrici se je lisica pač spet pokazala kot prava zvitorepka, ko je naglala medveda, pujsa in maza v kozji rog. Je pač zvitorepka! Toda jojmene, zdaj! Kaj zdaj?! Palčki, ravnilo, knjiga, pajacek in punčka Cinea Marina bi se radi posvetovali z Dedkom Mrzom, Dedka pa nikjer nikjer... Ko je Cinea Marina odplesala svoj ples, pa je stal Dedek Mraz na odru... Živjelo! Plesalke v rožnatih krilih so zaplesale veseli raj, Kekci iz Dedkove knjige je zapel tisto o dobri volji in Krpanova kobilica je pokazala da ni »kociča« in... ne, zdaj pa zares: zapik! Kakto?! Brez daril?! Ah, kje pa? Ko so že poskrbeli pionirji, da so bila vsem srčica posladkana, je Dedek Mraz mislil še na to, da posladka še žolodčke. Ker pa je bil Dedek Mraz hudo hudo bolan, je naprosil kar tovarišice učiteljice, da so le-te razdelile med deco pripravljene slaščice.

Nešteto ročic se je stegovalo... No, vse vse je bilo lepo in prav, samo tov. šol. upraviteljica je nekeje vzdihnila: »Oh, ta Dedek Mraz!« — Pa saj bo drugo leto spet točen in vreden...

STARE LITANJE

»Rečem vam, današnja mladina je popolnoma pokvarjena.«

»Da, da. To je rekel že moj stari oče pred 70 leti.«

RED V HIŠI

»Pojdi v shrambo in prinesi steklenico z napisom 'kis'. V njej mora biti malinov sok vendar prej povohaj, če ni petrolej...«

6,00—8,00 Dobro jutro, dragi poslušalci! 6,05—6,10 Poročila in vremenska napoved. 6,30—6,35 Pregled tiska. 7,00—7,15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 7,15—7,30 Reklame. 7,30—7,35 Radijski koledar in prireditve dneva. 8,00 O športu in športnikih — Dr. Šef: Telesna vzgoja, šola in higiena otrok. 8,15 Domače pesmi za prijetno nedeljsko jutro. 9,00 Otroška predstava: Obuti maček (po pravljici C. H. Perraulta napisal N. Kureti). 9,40 Operetne melodije. 10,00 Družinski pogovori. 10,10 Dopoldanski simfonični koncert. Wolfgang Amadeus Mozart: Koncert za violino in orkester v D-duru. Ludwig van Beethoven: Prva simfonia. 11,00 Oddaja za Beneške Slovence. 11,20 Lahek opoldanski glasbeni spored — vmes ob 12,00 Pogovor s poslušalci. 12,30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave. 12,45 Zabavna glasba, vmes reklame. 13,00 Pol ure za našo vas. 13,30 Zeleni ste — poslušajte! 15,00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave. 15,15 Lahka glasba. 15,30 Po naši lepi deželi — Silvo Matelič: S poti po Dalmaciji. 16,00 Promenadni koncert. 17,30 Radijska slušna igra: Dobri ljudje (ponovitve). 18,30 Pisan glasbeni spored. 19,00 Radijski dnevnik. 19,30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave. 20,00 60 minut vedre glasbe iz Radia Sarajeva. 21,00 Kulturna kronika. 21,15 V svetu ritmov in melodij — sodelujejo: Plesni orkester Radia Ljubljana, pod vodstvom gosta dirigenta Ilije Genčica iz Beograda. 22,00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan. 22,15—23,00 Nočni koncert sodobne simfonične glasbe. Dimitrij Soštakovič: Koncert za klavir in orkester. Igor Stravinski: Simfonia v treh stvkih. 22,15—23,00 UKV program: Plesna in zabavna glasba. 23,00—24,00 Oddaja za tujino — na val 327,1 m (prenos iz Zagreba).

SODOBNI ROMAN

NA KMETIH

IVAN POTRČ

(1)

Takoj skrajša moram povedati nepoznanemu bralcu, ki bo kdaj prebral te liste, da jih ne bi nikdar popisoval, če ne bi v kajhi, kjer sem tudi sam sedel, naletel na nekoga kmečkega poba, doma s Stajerskega, in če me ne bi ta pob ali Hedl, kakor se je pisal in kakor smo ga klicali, stisnil nekje za golšo, se pravi, da se mi je zasmilil. Tudi ne bi nikdar popisoval teh listov, če ne bi imel v kartotečni pisarni, v katero so me prignali zjutraj in iz katere so me odgnali zvečer, zlatega časa na vate... in nazadnje, če mi ne bi bil tak strašen dolgčas; jaz pa sem imel že od nekdaj to navado, da sem moral zmeraj kaj skrabati po papirju.

Skrajša je ta Hedl komaj katero zmil in bi mu skorajda verjel, da so mu ženske zavdale; kajti vse, kar smo zvedeli o njem, je bilo to, da je neko žensko stisnil. Ali dolgi nedeljski popoldnevi so ga omeščali; nekaj nedelj je presedel na pogradu, vedno sam zase, ter gledal nezaupljivo po kajhi kakor kak vajak, ki so ga ujele in

spravili v kajbo, oči pod črnimi obrvmi so se mu kar vidoma udarale... Nekaj nedelj je pretulil; hoteli smo ga pretepeti; razbijali smo po vratih in klicali paznike — a potem se je neko nedeljsko popoldne začel z nami vred spenjati po križih. Ali medtem, ko se je kateri od nas drugih vzpel na križe, pomignil dekletom za okni na nasprotnem traktu in zlinil kakšno, da se je cela kajha zahajljala, je Hedl obvisel na križu, ko da bi ga kdo na klin obesil.

Suhi Kajč, nemiren kakor vdira in stegnen kot trska, je pokročil, da bi videl, kam fant zjeto; zagledal je na oni strani prisa; in v lica zabuhlo jetnico — ne, ni se motil! — in povedal: »Dora ga marita.«

Kaznjenci so se zasmeli, fant pa se je spustil s križev, zavezal nazaj na pegrad in čez dolgo časa zaklel.

»Preklete babe!«

Tako si je dal duška, kar se je zgodilo potem še večkrat, a tulil ni več. To je bila prava sreča za nas, pa tudi zanj; kajti še malo bi naj vnil, pa bi ga prematili, da ne bi samega sebe vedel pre-

poznal. Vendar pa je soba po teh njegovih preklethih babah še bolj za gotovo vedela, da so bile ženske tiste, ki so se mu zadržale v srce; nekaj dni nas je spravljalo to v dobro voljo, potem pa smo se tudi tega preobjedli. Hedl ni bil za sobo sčasoma nikak ekslemplar več.

Prišlo je še eno nedeljsko popoldne, dolgo in enolično kot vigilije na kvadratni petek, in Hedl je na vsem lepem znova zatulil. Nismo čakali, politi smo ga z vodo in ga na mrtve viže pretepli. Obledel je in nas gledal ko preplašeno živčino, a tulil ni več. Ponoči pa, ko sem se prebudil in ga zagledal, kako leži vznok in z očmi, odprtimi na široko — ležala sva vrtice — sem ga začel pregovarjati, naj neha s takimi komedijami. Zasmilil se mi je, ne bi vedel zapisati, zakaj, in rekel sem mu, da ga bo to tuljenje in večno tuhtanje čisto zdelalo in tudi uničilo... — pokopalo ga bo in nikdar več ne bo z nobeno plesal...

Poslušal me je, precej časa, in zatem počas; bolj izgoščal, ko povedal, misel za mislijo: »Kaj bi plesal? Ne imetje me za norca! One, ženske so zaplesale! Po meni so zaplesale...«

Zbal sem se že, da bo znova zatulil, da bo zahajljal, na dolgo in nepotlačljivo, kakor je vedel jedikovati samo on, a je začel preklehati — a v taki noči brez ana, ko ni in ni hotelo biti

spanca od nikoder, je pričel potem, ko se je izkles, tudi govoriti.

Prekdel je vse. Prekleti breg, ki mu je nakopal nesrečo; prekletu hišo in prekletu uro, ko je prestopil prag tistega hrama; preklete ženske, neke preklete Toplečke, zaradi katerih je sedel. Zadnje, te ženske, te Toplečke, so ga, kakor je kazalo, do kraja pokopale — te je najhujše preklinjal. Kazalo pa je tudi, da je vseeno pustil svoje srce tam nekje, ali na tistem bregu ali v hiši ali pri ženskah; vse ga je mučilo. Sedel je, potisnil glavo med dlani in zagrebel prste v pristržene skuštrane lase... vedno je končal s Toplečkami, vedno mu je pri njih vzelo kletev in besedo. Potem si slišal na koncu samo še njegovo počasno in globoko dihanje, da je bilo, ko da bi vzdihoval.

Skrajša nis mogel iz vsega tega preklinjanja kdo ve kaj razbrati, vedno bolj pa je bilo videti, da hodita nesrečnemu mladeniču po glavi dve hiši ali dve kmetiji — to je Toplekova, kjer so živele tiste preklete Toplečke, in njihova, to je Hedlova ali njegova domača. Hiši ali kmetiji sta mogli biti precej iz mesta; a tudi precej na samem. Ena je bila na enem bregu, druga na drugem, da sta se hrama, kolikor jih ni zakrivalo sadno drevje, skoraj gledala; mejo med kmetijama so delale jelše ali jarek, ki je tekel med samim korenjem,

Vse to, da samotna sosesčina in dekleta na drugem bregu, bi ne bilo za fanta še nikaka nesreča, čeprav bi se mladi Hedlov Južek lahko tudi zagledal v katero od Toplekovih, v eno; v starejšo ali v mlajšo, se pravi, zagledal se ali pa se vsaj kakor zapletel s katero ali pa tudi z obema, no, kar bi tudi ne bila nesreča, kakor sem že zapisal. Toda prišla je vojna, prišli so Nemci, Lacko je začel s partizani, skratka, kmečkega človeka niso več pustili pri miru ne Nemci ne Lackovi. Tako se je potem zgodilo, da se je najprej za Topleka, nazadnje pa tudi za mladega Hedla vse na narobešnje plat in v nesrečo obrnilo.

Ta Toplek, Toplečkin mož in oče dveh deklet, ki sta v takih zmešanih letih druga za drugo hodili v šolo, najprej v slovensko, zatem v nemško in nazadnje znova v slovensko, ter jo končale, je bil v samskih letih lep in visok fant; črn; lasje in temna rjavkasta koža so mešali ženskam glave. Zagledal se je v Kovačevu, ona v njega, ali ta ljubezen se je iznenada in na hitro razšla. Na lepem se je vrnil iz Srbije Rudl, tri leta starejši, Toplekov brat, odložil naredniško sabljo in končal s podoficijsko kariero, po hišah pa so začeli govoriti, da je moral stari Toplek čez noč odšteti težke jurje. Stari je plačal, ker je moral plačati, saj je imel denar; kmalu zatem pa je prišel

vročega in soparnega letnega dne nasakan domov, se zaklenil v hram in se z dvocevko počil. Stara je ostala brez moža, izkazalo pa se je tudi, da prav tako brez denarja. Zadržje je bilo toliko hujše in za mlajšega, ker si je narednik poiskal neko kumečko in se v kratkem tja oženil. Stara bi morala spraviti doto, odšteti bi morala jurje, če ne ona, pa mlajši sin, tisti, ki je nameraval ostati doma in vzeti mlado Kovačico. Do te ženitve pa nikdar ni prišlo; tolikega denarja ni imel, zemlje, ki bi jo Toplekovi potem tako ali tako prodali, pa ni hotel trgati od domačije. Tako se je zgodilo, da je žlahta narednikove neveste izbrala neko sestrano, Krefico, in mladi Toplek je moral Kovačico pustiti.

O tej sestri, ki je prišla na Toplekove iz druge fare, so se takrat raznesle govorice, da je hodila šest let v prvi razred in da se ni naučila niti podpisati; ob neki priložnosti — bila je že na Toplekovem in prvič noseča — je od mase grede pokazala ženskam dva dinarja in rekla: »Ženske, denar imam!« Za mladežne in brhnege moža, in za brite so se šli vsi. Topleki, to ni bilo kdo ve kako laskavo; ali naj je bilo tisto o nevesti resnično ali ne, naj so Kovačeve takšne govorice še toliko razmašale, minila so leta in po hišah o mladi Toplečki niso več govorili.

(Nadaljevanje prihodnjik)

Gospodarske koristi in prednosti odprtega hleva so očitne

Zanimiva je primerjava med vloženim investicij in obratnim kapitalom v kmetijstvu in obrtu. Kmet je mnogo na slabšem kakor obrtnik, ki ima enako premoženje. Obrtnikov kapital hitro kroži, a kmet za na svoji grudi komaj vzdržuje, kajti njegov obratni kapital je zelo majhen.

V praksi kmet s svojim majhnim denarjem najraje povečuje svoj, že itak sorazmerno zelo velik osnovni kapital, postavlja nove gospodarske stavbe, kupuje stroje, zemljo, in podobno, kar za njegovo gospodarstvo ni niti najnujnejše in najvažnejše. Pravilno bi bilo, ko bi tudi kmet v svojem gospodarstvu povečeval obratni kapital, ga čim hitreje obračunal ter tako dosegel večje dohodke in s tem dvignil življenjski standard svoje družine.

Kmetijska pospeševalna služba mora to upoštevati ter kmetovalcu svetovati tako, da ne bo poleg svojega najboljši preprostejši življenja in najskromnejših osebnih izdatkov preveč zastajal za življenjskim standardom drugih poklicev.

Kadar kmet gradi gospodarska poslopja in s tem zopet povečuje svoj itak že velik osnovni kapital, se mora zavedati, da sme v gospodarsko poslopje vložiti le toliko denarja, da se ta ob večletnem povprečju še kolikor toliko normalno obrestuje. V nasprotnem primeru bo tak denar kot mrtev kapital zaviral celotni uspeh njegovih prizadevanj.

Zgrešeno je torej, če gradimo v kmetijstvu, pa naj bo to v zasebnem kmetijskem gospodarstvu, ali v združnem ali v državnem kmetijskem gospodarstvu betonske mogočne hleve, kakor so jih marsikje gradili prva povojna leta ter so danes te velike »svinjske katedrale«, ki so požrle ogromna investicijska sredstva, danes pogosto prazne ali pa slabo izkoriščene. V nobenem primeru pa ne krijejo niti naskromnejših obresti za velik vloženi kapital.

Glavna skrb v kmetijstvu mora biti, da s čim manjšim vloženim kapitalom dosežemo čim večji gospodarski učinek. Pogledimo samo po naši Gorenjski! Polna je lesenih kozolcev, v katerih kmetovalci suše žito in krmo. Ti leseni kozolci so marsikje stari več stoletij in še niso začeli razpadati. Zakaj? Nad kozolcem je skromna streha, ki varuje kozolec pred padavinami, a vse leseno ogrodje kozolca je stalno obdano z zrakom, ki varuje les pred propadanjem.

Nedvomno je jasno, da se noben zaprt, zatočen hlev ne more po svoji trajnosti kosati s kozolcem ali pa z novejšimi odprtimi hlevi, ki so prav tako izpostavljeni krožnemu zraku.

Vsa povojna leta so kmetovalci zaradi izrednih razmer odlašali prenavljanje svojih gospodarskih poslopj, zato ni čudno, da marsikje hlevi že raz-

padajo ter zahtevajo nujno temeljitih popravil. Pogosto pa tudi, ta niso več mogoča. Graditi je treba znova. Na razpolago pa ni potrebne gotovine za sorazmerno zelo drage gradbene delavce. Prav zaradi tega odlašajo nujna gradbena dela na zasebnih, pa tudi na združnih in državnih kmetijskih gospodarstvih poslopjih. Večno odlaganje pa ni mogoče. Enkrat bo treba pristopiti h gradnji, zato je prav, da o tem pravočasno razmislimo in ukrenemo tako, da bomo z najmanjšim vloženim kapitalom vendarle dosegli kolikor toliko zadovoljivo izgradnjo novega gospodarskega poslopja.

Rešitev je v gradnji odprtih hlevov, ki jih lahko gradimo in predpostoma razširjamo več let. Prednosti gradnje odprtega hleva so poleg drugega tudi v tem, da ga lahko postopoma dograjujemo, da zahteva nizke gradbene investicije, da lahko večino del opravimo v lastni režiji in da je tak hlev mnogo dolgotrajnejši in rentabilnejši ter bolj zdrav od katerega koli zaprtega hleva, zlasti pa od zaprtih beton- »grobnic«, ki smo jih gradili pri nas prva povojna leta po Kočevskem in tudi drugod.

Z gradnjo odprtih hlevov bomo vlagali malo kapitala ter dosegali najugodnejše obrestovanje ter najučinkovitejše rezultate, hkrati bomo pa naše kmetijstvo, pa naj bo to zasebno, združno ali državno, obvarovali previsokih investicijskih stroškov ter prehudih obremenitev z dolgoročnimi visokimi dolgi.

Najprimernejši bi bil hlev, ki bi imel le streho, ki bi ščitila živino pred padavinami. Ker pa imamo povsod tudi v gotovih letnih dobah močnejše vetrove, jo moramo zaščititi tudi pred temi, da jo hkrati zaščitimo pred zimskim, snežnim zametom. Zaradi tega ne bomo gradili popolnoma odprtega hleva, temveč bomo gradili severno in še mogoče katero drugo steno, a južno bomo v vsakem primeru pustili nezagrajeno.

Če imamo dovolj stelje in želimu imeti tudi dovolj gnoja, potem je tudi najidealnejše za živino, da ji zgradimo odprt globok hlev, v katerem se bo živina prosto gibala. Tak hlev je najidealnejši. Imamo pa lahko živino na običajni način tudi privezano, vendar jo moramo v tem primeru vsak dan spuščati vsaj 4 ure v tekališče; najprimernejši čas za to je od popoldanske molitve do večernega krmljenja. Izredno važno je, da

živino v zimski dobi obseva sonce, ki pospešuje tvorbo protiradičnega D-vitamina.

Ne smemo pa pozabiti, da odprti hlev, ki nima južne stene, prav ugodno koristi v zimski živini s tem, da ji dovaja sicer redke sončne žarke, medtem ko nastanejo težave v letni vročini. Živina preveč trpi zaradi pripeke, kajti živali bi se začele potiti in zaradi tega hitreje dihati. Rešitev je v tem, da poleti južno, odprto stran hleva zaščitimo s razraščeno trto, lahko tudi vinska trta, pred neugodnimi vplivi pripekajočega sonca, vendar moramo v tem primeru poskrbeti, da je dovolj odprta katere druga stran hleva. Priznati pa moramo, da se nekateri rejci živine, ki so že v praksi preizkusili odprto rezo živine, zavzamejo za to, da je prav zaradi tega pri odprtih hlevih odstranjena severna stena, tako da so taki hlevi v letni dobi dovolj zaščiteni pred sončno pripeko, medtem ko v zimski dobi živina itak gre v tekališče. Mnogi jo pošiljajo tudi na zemljišče, ki ga prej ograje z električno ograjo. Tam se živina razbija, hkrati pogosto zemljo, ki jo nato spomladi preorjajo. V Ponovičah vodijo vsak dan živino napajati v več kakor 1 km oddaljeno Savo, tako naredi živina vsak dan najmanj 2 km poti ter se že s tem dovolj razgiba.

Vsekar bi bilo zelo umestno, če bi naši kmetijski strokovnjaki poiskali za večjo propagando gradnje odprtih hlevov in če bi te tudi bolj gradili na novih državnih posestvih, da bi se kmetovalci lahko prepričali o koristi.

S

Nekaj o utrujenosti in izčrpanosti

Človek premaga v življenju čisto napore, ki vodijo tudi pri sicer močnih in odpornih ljudeh do izčrpanosti. Navadne utrujenosti kot slabosti, nemoči in teži po vsem telesu v takem stanju posebno čutimo. Človek čuti v takem primeru nepremagljivo željo po počitku in spanju, kar odrine celo željo po jedi in pitju. Ta se javlja šele po približno 24 urah.

Cesto pa je stanje utrujenosti dosti globlje, ki pa navadno tudi dalj časa nastaja, o čemer človek še ničesar ne ve. V takem primeru je delovna sposobnost zelo znižana, težave pa tako številne in raznovrstne, da jih tukaj ne bi mogli naštet. V takem primeru je v ospredju občutek izčrpanosti, hitra utrudljivost in splošna nemoč. Te težave včasih sicer z močno voljo ali kakšnimi sredstvi premagamo, vendar se hitro povrnejo. Nadaljnje težave so razdražljivost, apatičnost, nevolja, pozabljivost, raztresenost in celo fiksne ideje, čisto neuporabne, pomanjkanje teka, več občutek mraza, potenje, nervozen krvni obtok, pritisk v glavi in glavobol, razbijanje srca, prebavne motnje, zaprtje, seksualne motnje itd.

Ker pa se te težave čisto pogosto pojavljajo tudi pri organskih obolenjih, nikakor ne smemo opustiti zdravniške preiskave. Nastajajoče in prestane nalezljive bolezni, malokrvnost, sladkorna bolezen, nepravilno delovanje ščitne žleze in ledvičnih žlez kažejo čisto znake, kot se pojavljajo pri izčrpanosti.

Cetudi pri temeljiti preiskavi ni mogoče najti bistvenih vzrokov izčrpanosti, govorimo o živčni izčrpanosti. K temu so posebno nagnjeni nevrastidi, torej ljudje s slabšim živčnim sistemom. Takšni ljudje so na eni strani silno občutljivi, na drugi pa preveč aktivni, kar vodi k prehitremu izčrpanju sil.

Delovanje živcev je v takem primeru zelo moteno in obstaja nesorazmerje v gospodarjenju s telesnimi silami. Več sil se porabi, kakor zbere. Posledica tega so zopet motnje v prehrani in zbiranju snovi, ki bi jih telo moralo izločiti. To pa zopet vodi k zmanjšanju delovne sposobnosti.

TRGOVEC IN PROFESOR

V neki družbi je znanega profesorja vprašal neki trgovec, če lahko pove stavek, v katerem bo hkrati priznanje in žalitev. »To pa že lahko,« je rekel profesor. Stavek se glasi: »Vi zaslužite več, kakor zaslužite...«

PAJAK — DELAVEC

Pajek je neumoren delavec, ki je vedno na poti in ki zasleduje svoje žrtev celo po vodi. Zanimiva je ljubavna igra pajkova para, ki se odigrava na središču: Čepi samica na spodnji strani mreže se vsidra samec na zgornjem koncu, kjer začne s svojimi čeljustmi, poseben koncert. V odmorih mu samica odgovarja z udarci svojega zadka ob mrežo. Samica koncert končno omeči, da nagradi samca.

MOČ MAJSKEGA HROŠČA

Majski hrošč je v primeri s svojo velikostjo najbolj robusten tvorjenec na zemlji. Če bi imel človek isto strukturo kot majski hrošč, bi lahko vlekli ali nesel 60 ton.

KITAJSKI BIKEL

Neki kitajski novinar je v letu 1895 opisal svojim rojakom v tistih časih neznan kolo (bikel) na sledeči način: »To je mala železna mula, ki se jo vodi za ušesa, poganja pa z brkami v trebuh.«

IZ PTUJA

Ob novoletni jelki je bilo res lepo!

Naša letošnja novoletna jelka je bila lepa in bogata. Člani Mestnega gledališča so nam za Novo leto podarili Rdečo kapico. Nekateri smo jo šli večkrat gledat. Živo nam je ostal v spominu hrabri boter Bodež, stric Matič, naglušna strina Mina. Tako nam je bilo všeč, da smo se nekateri prizore prav na pamet naučili.

Tudi Mestni kino nam je pripravil mnogo veselja s filmom Mandy. Se dolgo smo se pogovarjali o gluhomem dekletu.

Dramski krožek naše pionirske organizacije nam je pripravil nekaj lepih prizorčkov UZELI.

Iz Leskovca

Hriberšek Elizabeta (roj. 1929) iz Strmca Štev. 11 je rodila hčerko Kristino; Vidovič Gizela (roj. 1922) iz Gruškovja Štev. 154 je rodila hčerko Kristino; Požnarčič Bostilj Ana iz Gruškovja Štev. 115 (roj. 1929) je rodila hčerko Silvo; Ivančič roj. Bedrač Justina (roj. 1932) iz Repliš Štev. 13 je rodila hčerko Antonijo; Dretar Alojzija (roj. 1933) iz Male Varnice št. 12 je rodila sina Janka.

Porok in smrtni slučajev v mesecu decembru 1954 na tukajšnjem območju ni bilo.

V letu 1954 je bilo rojenih moških 17 in ženskih 21. mrtvorojen 1; skupaj je bilo rojenih 38; od tega izven zakona moških 4 ženskih 4 in mrtvorojen 1, skupaj 9.

Poročilo se je v letu 1954 10 parov. V letu 1954 je umrlo moških 9, žensk 13 skupaj 22, od tega 2 mladoletnika in 2 dekleti.

vali smo ob predstavi, ki so nam jo priredili tovariši pionirji. Po predstavi smo se zbrali v naših šolskih sobah, ki so se spreminile na ta dan v lepo okrašene kotičke, kjer smo se še precej časa prav prijetno zabavali, pogovarjali, peli, igrali na harmoniko in šahirali. Prav lepo je bilo!

Tako smo se poslovili od starega leta in prešli v novo leto polni vedrine in veselja. Vsem delovnim ljudem, ki so k temu kakorkoli prispevali, se prav pristožno zahvaljujemo in obenem obljubljamo, da bomo svojo hvalečnost pokazali tako da se bomo pridno učili in tudi lepo obnašali. Zavedamo se da bomo samo na ta način mogli skupnosti vrnilti, kar je za nas storila.

Pionirji osnovne šole v Ptuj

Ne pozabite takoj nakazati zaostale naročnine za

PTUJSKI TEDNIK

Za naše gospodinje Kako lahko porabimo domač sir

SIROVI ŠTRUKLJI

Pripravimo vlečeno testo kot za sirov zavitek samo v testo vngnetemo še eno jajce. Testo razvlečemo tako kot za zavitek. Namazano testo zvijemo in damo zvitek v zmočen in ožet prtič, ga zvijemo vanj in kuhamo pol ure v slanim krompirju. Kuhanega razvijemo, razrežemo na rezine in zabelimo. Pri kuhanju štrukljih opustimo maslo, s katero smo pri zavitku poskrpili že namazano testo, dodamo pa jajce, ki